

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія аеронавігації

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни
«Повітряне право та управління повітряним рухом»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Аеронавігація

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.2021 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою Кременчуцького
льотного коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 22.09.2021 № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з технічних дисциплін
Протокол від 22.09.2021 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії аеронавігації_протокол від 10.09.2021
№ 2

Розробник: викладач циклової комісії аеронавігації, спеціаліст Михайлюк В.О.

Рецензенти:

1. Викладач циклової комісії аеронавігації, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, викладач-методист Тягній В.Г.
2. Професор кафедри аеронавігаційних систем навчально-наукового інституту Аеронавігації, електроніки та телекомунікації Національного авіаційного університету, доктор технічних наук, доцент Шмельова Т.Ф.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вивчення навчальної дисципліни «Повітряне право та управління повітряним рухом» складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавра галузі знань 27 Транспорт, 272 Авіаційний транспорт, освітньо-професійна програма Аеронавігація.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є міжнародне та національне повітряне право, а також підзаконні акти, якими керується екіпаж у своїй практичній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Повітряне право та управління повітряним рухом» займає ведуче місце в системі професійної підготовки пілота. Її вивчення дасть знання про основні положення міжнародного і національного повітряного права, про вимоги до кандидату на отримання свідоцтва пілота, про правила польотів в різних умовах. Дисципліна розкриває основні аспекти льотної діяльності екіпажів повітряних суден в області взаємодії зі службами ОНР в процесі підготовки та виконання польоту, а також основні методи забезпечення безпеки польотів повітряних суден цивільної авіації України.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета: надати курсантам базові знання по міжнародному та національному повітряному праву, по правилах виконання польотів, які відповідають стандартам міжнародної організації цивільної авіації.

1.2. Завдання: сучасні темпи розвитку авіації, збільшення об'єму роботи в цивільній авіації, оснащення ПС складними сучасними системами обумовлюють більш високі вимоги до професійної підготовки пілотів. На базі знань, умінь та навичок необхідно підготувати спеціаліста, здатного забезпечити функціонування системи „Екіпаж - повітряне судно" для безпечного перевезення пасажирів і вантажів з урахуванням національних та міжнародних правил.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основні поняття про міжнародне і національне право;
- правовий статус ІКАО ;
- міжнародні і національні нормативні положення по видачі свідчень авіаційному персоналу ЦА.
- основні положення Повітряного кодексу України;
- правові аспекти наставляння по виробництву польотів у ЦА;
- правила при виконанні польотів;
- систему обслуговування повітряного руху.

вміти:

- виділяти основні права суб'єктів повітряного права і правила діяльності в ЦА;
- правильно застосовувати положення норм національного і міжнародного повітряного права в практичній діяльності;
- грамотно використовувати представлені права й обов'язки;
- складати заявки на політ та план польоту.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі транспорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів вивчення елементів транспортної системи і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.	
Фахові компетентності (ФК)	ФК-7	Навички роботи з нормативними документами, довідковою літературою та іншими джерелами інформації які регламентують діяльність авіаційного транспорту.
	ФК-12	Знати технічні вимоги до повітряних суден і авіадвигунів, експлуатація авіаційного і радіоелектронного обладнання, можливість та обмеження людини в льотній діяльності, принципи польоту.

Форма підсумкового контролю – екзамен.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 105 години / 3,5 кредитів ECTS.

2. Короткий опис змісту навчальної дисципліни

Тема № 1 «Міжнародне повітряне право»

Основи міжнародного ПП. Принципи міжнародного ПП. Чиказька Конвенція міжнародної ЦА. Міжнародна організація ЦА (ІКАО). Європейські організації ЦА.

Тема № 2 «Національне повітряне право»

Повітряний кодекс України. Суверенитет над повітряним простором України.

Сфера діяльності ПК. Державне регулювання діяльності в області авіації та використанні повітряного простору. Забезпечення безпеки авіації. Нормативно-правове регулювання

Державні витрати на авіаційну діяльність. Державні інспектори та особи уповноважені на проведення перевірок. Класифікація та реєстрація ПС. Льотна придатність ПС. Бортова документація. Авіаційний персонал. Заборони та обмеження до власників свідоцтв.

Сертифікація та допуск авіаційного персоналу до авіаційної діяльності.

Екіпажі ПС і права членів екіпажу.

Тема № 3 «Підзаконні акти»

Видача свідоцтв авіаційному персоналу. Вимоги до кандидата на отримання свідоцтва пілота аматора. Вимоги до кандидата на отримання свідоцтва комерційного пілота. Вимоги до кандидата на отримання свідоцтва транспортного пілота. Обов'язки, права і відповідальність членів екіпажу. Класифікація польотів. Метеомінімуми. Забезпечення польотів. Зліт, набір висоти. Політ за маршрутом, підхід, посадка. Польоти на вертольотах.

Польоти в зоні зледеніння та в грозу. Особливі випадки в польоті. Дотримання правил польотів. Бортові огні. Правила польотів по ПВП. Мінімальні метеоумови для польотів по ПВП. Відповідальність командира ПС при польоті по ПВП. Правила польотів по ППП. Відповідальність командира ПС при польоті по ППП. Правила установки шкали барометричного висотоміра при польоті нижче висоти переходу. Правила установки шкали барометричного висотоміра при польоті вище висоти переходу.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна література

1. Рижий В.І. Міжнародне повітряне право. Київ Юстініан, 2011
2. МінЮст. Повітряний кодекс України. Закон. ІнЮре., 2011
3. Мінтранс. Наказ №293 від 16.04.03., 2003
4. Наказ Мінінфраструктури України №478 від 28.10.2011. Київ, 2011

Додаткова література

1. Кабінет міністрів. Положення про використання повітряного простору України. Постанова. Кабінет міністрів, 2008
2. Мінтранс. Правила видачі свідоцтв авіаційному персоналу в Україні. Наказ №486 Мінтранс, 1998

4. Засоби оцінювання здобувачів вищої освіти

Перелік питань для складання підсумкового контролю (залік)

1. Міжнародна організація ЦА (ІКАО).
2. Цілі і завдання ІКАО.
3. Функції ІКАО
4. Структура ІКАО
5. Додатки до Чиказької конвенції
6. Міжнародні сигнали

7. Європейське агентство з безпеки авіації
8. Суверенітет над повітряним простором України
9. Сфера дії Повітряного кодексу України
10. Державне регулювання діяльності в галузі цивільної авіації
11. Повноваження керівника уповноваженого органу з питань цивільної авіації
12. Забезпечення безпеки авіації
13. Нормативноправове регулювання
14. Здійснення загальнодержавних витрат на авіаційну діяльність
15. Сертифікація, схвалення суб'єктів авіаційної діяльності
16. Визнання сертифікації суб'єктів та об'єктів авіаційної діяльності
17. Сертифікаційні перевірки та нагляд
18. Державні інспектори та особи, уповноважені на проведення перевірок
19. Класифікація повітряних суден
20. Реєстрація цивільних повітряних суден
21. Виключення повітряного судна з Державного реєстру цивільних повітряних суден України
22. Схвалення типової конструкції виробів авіаційної техніки, їх компонентів та обладнання
23. Льотна придатність екземпляра цивільного повітряного судна
24. Організація польотів
25. Польоти повітряних суден
26. Бортова документація повітряного судна
27. Зв'язок при виконанні польотів
28. Склад авіаційного персоналу
29. Заборони та обмеження до власника свідоцтва
30. Сертифікація і допуск авіаційного персоналу до авіаційної діяльності
31. Підготовка, перепідготовка, підтвердження / відновлення / і підвищення кваліфікації авіаційного персоналу і персоналу з наземного обслуговування
32. Екіпаж повітряного судна
33. Обов'язки і права членів екіпажу повітряного судна
34. Командир повітряного судна
35. Відповідальність і права командира повітряного судна
36. Повітряні судна (ПС)
37. Аеродроми
38. Системи вимірювань
39. Загальні правила
40. Запобігання зіткнення
41. Бортові вогні ВС.
42. Навчальні польоти за приладами
43. Операції на аеродромі і навколо аеродрому
44. Операції на воді
45. План польоту.
46. Сигнали сигнальника
47. Диспетчерське обслуговування повітряного руху

48. Зв'язок
49. Незаконне втручання
50. Перехоплення
51. Правила візуальних польотів (ПВП)
52. Ухвалення рішення на виліт за ПВП:
53. Польоти вертольотів над водною поверхнею
54. Правила польотів за приладами (ППП)
55. Ешелонування
56. Горизонтальне ешелонування
57. Правила витримування і зміни висоти (ешелону)
58. Правила визначення ешелону переходу та найнижчого ешелону польоту
59. Правила установки шкали барометричного висотоміра
60. Технічні вимоги та адміністративні процедури для льотних екіпажів цивільної авіації
61. Видача свідоцтв та медична сертифікація пілотів
62. Чинні національні свідоцтва пілотів
63. Організації з підготовки пілотів (АТО):
64. Технічні вимоги та адміністративні процедури для льотних екіпажів цивільної
65. Видача свідоцтв та медична сертифікація пілотів
66. Чинні національні свідоцтва пілотів